O93, f. 27vb; V630, f. 63ra; N442, f. 60va; I83, f. 131va; VD38, f. 124va; SG670, p. 261b; P9629, f. 36v; Bcan4, f. 98v; E97, f. 69vb; P102; BII13, f. 109vb; S105, f. 96r

INCIPIUNT[a] DECRETA GAII[b] PAPAE.

Bcan4; P102: I

[H. 1][c] <E97, f. 70ra> Dilectissimo[d] fratri Felici episcopo Gaius.

Directas[e] ad[f] [g] nos tuae caritatis epistolas plenas[h] catholicae inquisitionis[i] sollicitudine gratanter[j] [k] <P9629, f. 37r> accepimus[l] benedicentes dei nostri clementiam, quia[m] tales[n] extremis[o] mundi partibus dignatur[p] suis ovibus providere pastores, per quos et

---

Gaius-Brief,5 [a] *Überschrift*] EPISTOLA SANCTI GAII PAPAE *SG670;* Incipiunt decreta GAII PAPĘ Quod pagani non possint christianos accusare et de accusatione episcopi eiusque accusatoribus et de expoliatione episcopi aut expulsione et de incarnatione domini CAP. XXVII *E97; Überschrift fehlt S105* | [b] GAGI *V630; Bcan4;* GAI *P9629;* GAGII *I83; P102* **7** [c] *in der Edition Hinschius fehlt hier die Kapitelzählung* | [d] ilectissimo *S105* **9** [e] Directos *P9629* | [f] ad *fehlt I83; Bcan4* | [g] ad nos] nobis *SG670; S105* | [h] plenas *korr. aus* plena *SG670;* plena *S105* **10** [i] inquisitionis *korr. aus* inquisionis *I83* | [j] *am Rande* letanter *VD38* | [k] gratanter *korr. aus* gratant *N442;* gratan *P9629* **11** [l] accipimus *VD38* **12** [m] qui *E97* | [n] tales] tales in *korr. aus* tales *SG670* | [o] extremis] ex terminis *V630;* extremis *korr. aus* extremi *Bcan4* **13** [p] dignatur *korr. aus* dignanatur *VD38*

Gaius-Brief,9–44 Directas…instruendum] init. Vigilii ep. ad Profut. (H. no. 96.)

Coll. Ans. ded. 1. III,68 (**51-53** Primum ... inferre); **2. XII,54** (**51-53** Primum ... inferre); **3. III,114** (**57-58** Deinde ... praesumat); **4. III,115** (**63-97** Et ... manifesta); **5. XII,2** (**105-220** Ceterum ... credendum); **6. VIII,11** (**225-351** Ac ... gloria); **7. IV,5** (**355-373** De ... ordinetur)

Ps.-Remedius 1. c. 58 (**355-373** De ... ordinetur)

Sentenzen 1. c. 58 (**51-53** paganos ... inferre)

Anselm v. Lucca III,45 (**51-95** paganos ... putamus); **VII,74** (**373-375** regiones ... dividentur)

Coll. trip. 1. A I,26,1 (**63-74** Si ... sustinere); **2. A I,26,2** (**363-373** Illud ... ordinetur)

Ivo, Pan. 1. IV,63 (**51-53** paganos ... inferre)

Polycarpus 1. V,1,48 (**63-74** si ... sustinere); **2. II,26,1** (**355-375** De ... dividentur); **3. I,17,6** (**376-378** quaecumque ... quaestiones)

Slg. in drei Büchern 1. II,32,162 (**57-58** nemo ... praesumat)

Gratian 1. C. II q. 7 c. 25 (**51-53** paganos ... inferre); **2. C. XI q. 1 c. 1** (**57-58** nemo ... praesumat); **3. C. II q. 7 c. 50** (**63-71** si ... inferre); **4. C. II q. 3 c. 1** (**71-77** Si ... licere); **5. C. III q. 1 c. 1** (**80-85** suis ... potest); **6. C. III q. 2 c. 5** (**80-89** exspoliatis ... sint); **7. D. LXXVII c. 1** (**355-373** De ... ordinetur)

pascuis[q] valeant salutaribus abundare et ab iniqui[r] lupi[s] rapacitate servari, ut insidias nequeant eius subreptionis incurrere[t]. Unde certum est, quia promissae[u] vos beatitudinis gratia[v] subsequatur, quando a vobis caelestium perfectio doctrinarum <S105, f. 96v> tam votivae[w] [x] <I83, f. 131vb> sciscitationis[y] perquiritur[z]. Scriptum est enim: Beati, <Bcan4, f. 99r> qui perscrutantur[a] testimonia eius, in toto corde exquirunt eum.

Hoc igitur, frater[b] carissime, propositum tuae consultationis[c] tota[d] mente[e] tractantes de te quoque provenire[f] [g] confidimus, qui regulam[h] catholicae fidei isdem[i] studes tenere vestigiis, quibus eam in apostolica sede cognoscis esse fundatam. Et quamvis sonus eorum toto orbe <VD38, f. 124vb> diffusus[j] <SG670, p. 262a> et usque ad fines orbis terrae verba eorum <BII13, f. 110ra> distensa[k] dilectionis tuae[l] corda[m] Christo probaverunt esse fidelia, tamen si quid[n] ex his in hac[o] ecclesia, quae[p] tuae gubernationi deo auxiliante commissa est, necdum plena <N442, f. 60vb> luce claruerit[q], ad eundem fontem, de quo illa

---

14 [q] *am Rande* Doctrinis *VD38* | [r] iniquis *korr. aus* inique *BII13* [s] *am Rande* Diaboli *VD38* **16** [t] incurre *VD38* **17** [u] promississe *P9629* | [v] gratia *korr. aus* gra *N442* **19** [w] votiva *korr. aus* votive *P9629; S105;* vocivae *Bcan4* | [x] votivae sciscitationis] votiva sciscitatione *I83; E97;* votivia susceptione *SG670* | [y] sciscitatione *I83;* sciscitationis] sciscitationis ardore *VD38; P102; BII13;* susceptione *SG670; S105;* siscitationis ardore *korr. aus* siscitatione *Bcan4* **20** [z] perquiritur *korr. aus* perquitur *BII13* **21** [a] scrutantur *BII13* **23** [b] frater *fehlt SG670;* fratres *S105* **24** [c] consolationis *I83; VD38; SG670; Bcan4; BII13; S105;* consolationis *korr. aus* consola *P102* | [d] tuta *korr. aus* tota *BII13* | [e] menta *BII13* **25** [f] *interlinear* scilicet similes tuarum *SG670* | [g] prevenire *P9629* | [h] regula *S105* **26** [i] idem *P102* **28** [j] *am Rande* dilatatus dispersus *VD38* **30** [k] *am Rande* Extensa *VD38* **31** [l] suae *I83; SG670; Bcan4; S105* | [m] corda *korr. aus* corda esse *I83;* corda] corda pro *SG670,* corda pro *korr. aus* corde pro *S105* **32** [n] qua *VD38; P102; BII13;* qua *korr. aus* qu *Bcan4* | [o] hac *fehlt V630; P102;* hec *VD38* | [p] Qua *P102* **34** [q] claruerunt *I83; VD38; Bcan4; P102; BII13; S105;* claruerat *korr. aus* claruerunt *SG670*

salutaris[r] [s] manarat[t] [u] lympha[v] recurritis[w], id[x] [y] est, quod debita[z] [a] caritate[b] sumus amplexi[c], quia[d] fiducialiter de his, unde apud eos observantiam esse dixistis[e] ambiguam[f], nostra voluistis[g] responsione firmari. Quapropter[h] [i] dilectionem tuam in domino salutantes de singulis, quid[j] iuxta catholicam[k] disciplinam teneat apostolicae sedis[l] auctoritas, subiectis[m] aliquibus etiam sanctorum[n] capitulis regularum <I83, f. 132rb> te credidimus[o] instruendum[p].

V630: Quod pagani et heretici non possunt christianos accusare

P9629; S105: Pagani et heretici accusari nequeunt

I83; Bcan4: De accusatione

Bcan4: II

P102; BII13: II[q] Paganos et hereticos non posse accusare christianos

[H. 2] Primum quidem scias[r] paganos et hereticos non posse christianos accusare aut vocem <E97, f. 70rb> infamationis[s] [t] inferre.

Bcan4: III

P102; BII13: III[u] Episcopum non accusandum apud iudices seculares

---

35 [r] *interlinear* scilicet sedes apostolica *SG670* | [s] saultaris manarat] salutaris maneret *korr. aus* salutaris *Bcan4* | [t] manarat *fehlt I83;* manaret *VD38; P102; BII13* | [u] manarat lympha] triumphat *SG670; S105* | [v] *am Rande* Aqua salutaris limpha doctrina est spiritalis *VD38* | [w] recurris *VD38; Bcan4; P102; BII13* | [x] Sed *VD38; Bcan4; P102; BII13* | [y] id est quod] Ideoque *SG670; S105* **36** [z] *interlinear* scilicet vestras perquisitiones *SG670* | [a] debita caritate] debitę karitatis *Bcan4* | [b] caritati *I83* | [c] *am Rande* Suscepimus *VD38* | [d] quia *korr. aus* qui *P102* **38** [e] dixisti *korr. aus* dixistis *Bcan4;* dixisti *P102; BII13* | [f] *am Rande* dubiam *VD38* | [g] voluisti *P9629; VD38; P102; BII13;* voluisti *korr. aus* voluistis *Bcan4* **39** [h] *am Rande drei Punkte N442* | [i] Quapropter] Quia propter *O93* **40** [j] quid *korr. aus* que *P9629;* quod *Bcan4* | [k] catholicam *korr. aus* cotholicam *SG670* **41** [l] sedis] sed his *Bcan4* **42** [m] subiectos *O93, P9629* | [n] sanctarum *I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105* **43** [o] credimus *V630; I83; SG670; S105* **44** [p] *am Rande* Docendum *VD38* **49** [q] I *BII13* **51** [r] scies *P9629* **53** [s] *am Rande* Criminationis accusationis *VD38* | [t] aestimationis *V630* **55** [u] II *BII13*

51–52 Primum…accusare] sec. c. 96. conc. Afric. (D.)

Gaius-Brief,51–52 paganos…posse] Pagani vel heretici sive Iudei non possunt $74T_1$; AL_1; IP_1; DG_1 **53** infamationis] infamationis eis DG_1

[H. 3] Deinde[v] nemo umquam episcopum apud[w] iudices saeculares[x] aut reliquos[y] clericos[z] accusare praesumat.

Bcan4: IIII

P102; BII13: IIII[a] De episcopo presbytero aut diacono vel reliquis clericis apud episcopos accusatis

S105: Ubi et qualiter sunt accusandi sacerdotes

[H. 4] Et[b] [c] si quis episcopus[d], presbyter aut[e] diaconus vel quilibet <SG670, p. 262b> clerici[f] apud[g] episcopos, quia[h] alibi non oportet, a qualibet[i] persona, quae rite recipienda est, fuerint accusati, quicumque <VD38, f. 125ra> fuerit[j], sive ille[k] sublimis vir honoris, sive ullius[l] alterius dignitatis, qui[m] hoc genus illaudabilis[n] [o] intentionis <V630, f. 63rb> arripuerit[p], noverit docenda[q] probationis, <BII13, f. 110rb> monstranda[r] [s] [t] documentis se debere inferre[u]. Si quis ergo[v] circa[w] huius[x] modi personas non probanda

---

57 [v] *am Rande* z *V630; am Rande* N *I83* | [w] ad *SG670; S105* **58** [x] saeculares *korr. aus* singulares saeculares *V630* | [y] reliquos *fehlt SG670;* relicos *S105* | [z] clericos *fehlt I83; VD38; Bcan4; P102; BII13; S105* **60** [a] III *BII13* **63** [b] *am Rande* z *V630; am Rande drei Punkte N442* | [c] E *Bcan4* | [d] episcopis *P9629;* episcopum *SG670* | [e] aut diaconus vel *korr. aus* aut *O93* **64** [f] clericus *N442; SG670; S105;* persona *VD38* | [g] ad *SG670; S105* **65** [h] quia *korr. aus* qui *I83; BII13;* qui *Bcan4;* quia *korr. aus* qua *S105* | [i] *interlinear* vel *SG670* **67** [j] fuerint *V630; E97; S105;* fuerit *korr. aus* fuerint *SG670* | [k] *am Rande* r *SG670* **68** [l] illius *Bcan4* | [m] quę *SG670; S105* **69** [n] *am Rande* Vituperabilis *VD38* [o] illaudabilis] in laudibus *S105* | [p] *am Rande* Appraehenderit *VD38* **70** [q] docenda *fehlt V630;* documenta *VD38; Bcan4; P102; BII13* **71** [r] *interlinear* o *SG670* | [s] monstranda *korr. aus* ministranda *P9629* | [t] monstranda documentis] documenta *V630* | [u] *am Rande* Inicere Inducere *VD38* **72** [v] ergo *korr. aus* ergo ergo *SG670* | [w] circa] circa tales *VD38* | [x] huius modi] episcoporum *Bcan4*

57–58 Deinde…praesumat] Ben. II. 381. III. 153. i. f. (int. c. 12. C. Th. XVI. 2.) Cf. Fel. II. pp. 12. i. (Fab. 23.) **63–77** Et…licere] c. 21. Angilr. (Ben. III. 438. des. ex c. 41. C. Th. XVI. 2.) Cf. Sixt. III. pp.

57–58 apud…clericos] aut reliquos clericos apud iudicem secularem DG_2 **58** clericos] *fehlt* $3L_1$ **63–64** episcopus…clerici] accusaverit episcopum, presbiterum aut diaconum vel quemlibet clericum PG_1 **63** presbyter] *fehlt* DG_3 **64** clerici] clericorum AL_1; clericus DG_3 **65–72** a…personas] et PG_1 **66** quae…est] *fehlt* DG_3 | recipienda] accipienda CT_1 fuerint…accusati] accusati fuerint DG_3 **67** sive…vir] ille vir sive sublimis DG_3 **68** ullius] *fehlt* DG_3 **70** docenda] documenta AL_1; dicenda DG_3 **70–71** docenda…documentis] probationis documenta CT_1 **70** probationis] probationibus DG_3 **72** ergo] *fehlt* DG_4

detulerit[y], auctoritate huius[z] sanctionis[a] [b] intellegat se iacturam[c] infamiae sustinere, ut damno pudoris[d], aestimationis[e] dispendio[f] [g] discat[h] sibi alienae verecundiae impune insidiari[i] saltem[j] de[k] cetero[l] non licere.

I83: De expoliatis

Nam qualiter[m] ad concilium veniatur, aut[n] qualiter de suis rebus exspoliatis[o] [p] vel[q] eiectis[r] [s] a sedibus propriis[t] aut, qui[u] accusatores[v] sint recipiendi[w] quive[x] non sint, aut qualiter eiectis[y] et[z] [a] exspoliatis sint omnia[b] legibus redintegranda, quae eis[c] ablata sunt, quia, priusquam <I83, f. 132rb> hoc factum fuerit, nullum crimen eis[d] obicere[e] potest[f],

Bcan4: De expoliatis

et quod[g] induciae[h] [i] [j] illis post[k] integram[l]

---

73 [y] detulerit auctoritate huius sanctionis *korr. aus* detulerit *S105* | [z] huius *korr. aus* huiu *BII13* | [a] *am Rande* Institutionis *VD38* | [b] sanctionis *korr. aus* santionis *Bcan4;* sanctionis *korr. aus* santionis *BII13* **74** [c] *am Rande* Periculum *VD38* | [d] pudoris] pudoris et *korr. aus* pudoris *SG670* **75** [e] *am Rande* Confusionis *VD38* | [f] *am Rande* Periculo dampno *VD38* | [g] disponendo *am Rande* vel dispendio *V630* | [h] dicat *O93; P9629; N442* **76** [i] insidias *SG670; S105* | [j] salutem *O93; P9629;* saltem *korr. aus* salutem *V630;* saltim *N442* | [k] de cetero] dicere *I83; SG670; Bcan4; S105* | [l] cetero] cetero *korr. aus* cetero deinceps *VD38* **79** [m] qualiter *korr. aus* qualter *I83* | [n] aut qualiter de suis rebus exspoliatis vel eiectis a sedibus propriis *fehlt I83;* aut qualiter de suis rebus exspoliatis vel eiectis a sedibus propriis] aut qualiter de suis rebus exspoliati vel *korr. aus* aut *Bcan4* **80** [o] expoliati *SG670; Bcan4; S105* | [p] exspoliatis vel eiectis] expoliati vel eiecti *korr. aus* expoliatis vel eiectis *P9629;* expoliati vel eiecti *SG670; S105* | [q] vel eiectis a sedibus propriis aut *fehlt Bcan4* | [r] eiectis *korr. aus* iectis *BII13* | [s] eiectis a sedibus proriis aut *fehlt Bcan4* **81** [t] propriis *korr. aus* propiis *BII13* | [u] quia *VD38* | [v] accusatoribus *P102* | [w] repiendi *VD38* | [x] quive] et qui *korr. aus* qui *SG670;* qui *S105* **82** [y] eiectis et exspoliatis] eiecti si expoliati *Bcan4* | [z] si *korr. aus* et *P9629;* si *I83; SG670* | [a] et exspoliatis] si expoliati *I83; SG670; S105;* expoliatisque *VD38; P102; BII13* **83** [b] omnia] omnia iure *VD38* | [c] ei *O93; P9629; I83; Bcan4* **85** [d] ei *I83; Bcan4* | [e] obici *korr. aus* obicere *N442;* obici *VD38; SG670; E97; P102; BII13; S105* | [f] poterit *V630* **87** [g] qualiter *V630; E97;* quot *BII13* | [h] inducie *korr. aus* induci *P9629; VD38* | [i] induciae illis] illis indutiae *V630* | [j] induciae illis post] infuci potest *VD38* | [k] potest *VD38* | [l] intigram *P9629*

---

74 pudoris] pudoris et DG_4 **79–81** aut…aut] *fehlt* AL_1 **80** suis] Episcopis suis DG_5 **80–81** eiectis…propriis] vel a propriis sedibus eiectis **81–82** aut…exspoliatis] *fehlt* DG_5 **82** eiectis…exspoliatis] de suis rebus expoliatis vel eiectis AL_1 **82–83** sint[2]…sunt] omnia, que eis ablata sunt, legibus sunt redintegranda DG_5 **85** obicere] obici AL_1; DG_5 **87** illis] Eiectis vel expoliatis DG_6

restaurationem anniversariae vel[m] sex mensium indulgendae <O93, f. 28ra> <SG670, p. 263a> sint, et qualiter sua[n] omnia licenter et pacifice absque ullius grave[o] impedimento[p] disponere[q] et suorum amicorum et[r] ecclesiasticorum <VD38, f. 125rb> patrum consiliis uti[s] debeant, sufficienter ab apostolis suorumque[t] decessoribus[u] ac nostris praedecessoribus statutum esse putamus. Super his autem non reor[v] amplius nunc fore disputandum, nisi, si[w] surrexerint talia[x], quae adhuc[y] non sunt manifesta. Si eorum autem statuta non habueritis[z], mittite fidelissimos[a] scriptores, qui haec coram[b] fidelibus testibus excipere[c] vobisque reportare sub stipulatione[d] [e] valeant.

V630: De his qui verbi dei a tempore incarnationis denegant veritatem

Bcan4: V

P102; BII13: V[f] De his qui negant verbi dei incarnationem

[H. 5] <BII13, f. 110va> Ceterum ut satisfaciam consultis[g] tuis de verbo incarnationis <S105, f. 97r> et veritatis, <N442, f. 61ra> quicumque[h] illi[i] sunt ita[j] obcaecati[k] et[l] a lumine veritatis[m] alieni, ut[n] verbi dei a tempore incarnationis denegent veritatem, ostendant, in

88 [m] vel *fehlt N442* **90** [n] sua *fehlt SG670; S105* **91** [o] gravi *korr. aus* grave *V630;* gravi *I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105* | [p] inpedimentum *O93; P9629* | [q] *am Rande* Ordinare *VD38* **92** [r] et *fehlt N442; I83; VD38; Bcan4; P102; BII13;* vel *SG670; S105* **93** [s] uti *korr. aus* ut *P102* | [t] eorumque *SG670; E97; S105* **94** [u] successoribus *korr. aus* decessoribus *SG670;* successoribus *E97* **95** [v] *am Rande* Arbitror *VD38* **96** [w] si *fehlt N442; I83; VD38; SG670; P102; BII13; S105* | [x] alia *korr. aus* talia *SG670* **97** [y] adhuc] ad hunc *N442* **98** [z] habetis *korr. aus* habueritis *VD38* | [a] fidelissimo *Bcan4;* fidelissimus *P102;* fidelissimos *korr. aus* fidelessimos *S105* **99** [b] coram *korr. aus* oram *P9629* | [c] *am Rande* Transscribere *VD38* **100** [d] *am Rande* Confirmatione testificatione *VD38* | [e] asstipulatione *korr. aus* stipulatione *SG670* **104** [f] IIII *BII13* **106** [g] *am Rande* Interrogationibus *VD38* **107** [h] quicumque illi *korr. aus* quicumque *Bcan4* | [i] illi *fehlt I83; SG670; S105* | [j] qui *VD38; P102; BII13* **108** [k] obcaecati] obcecati sunt *BII13;* obceccati *korr. aus* ob peccati *S105* | [l] et *fehlt VD38; P102; BII13* | [m] veritatis] veritatis ita *SG670* | [n] ut verbi] a verbo *VD38; P102; BII13*

107–351 quicumque…gloria] Leon. M. ep. 165. c. 4—10. (1, 1361.)

88 anniversariae] anniversariae induciae DG_6 **91** grave] gravi AL_1 **92** et…ecclesiasticorum] ecclesiasticorum et AL_1

quo sibi christianum nomen[o] usurpent[p] [q] et cum evangelio[r] veritatis <E97, f. 70va> aequa[s] ratione concordent, si per virginis partum aut caro sine deitate aut deitas est orta <I83, f. 132va> sine carne. Sicut enim negari[t] non[u] potest[v] evangelista dicente, quod verbum caro factum est et habitavit in nobis, ita <SG670, p. 263b> negari[w] non potest[x] beato apostolo[y] Paulo praedicante, <Bcan4, f. 99v> quod deus erat in Christo mundum reconcilians sibi. Quae autem reconciliatio esse posset[z], qua[a] humano generi <VD38, f. 125va> repropitiaretur[b] deus, si hominis causam[c] mediator dei hominumque[d] non susciperet? Qua[e] vero ratione[f] veritatem[g] mediatoris[h] impleret[i], nisi, qui in forma[j] dei aequalis est patri, in forma servi particeps[k] esset et nostri, ut mortis[l] vinculum[m] unius praevaricatione[n] [o] contractum[p], unius morte, qui solus morti nihil debuit, solveretur[q] [r]? Effusio enim iusti[s] sanguinis Christi tam fuit dives[t] ad pretium, <V630, f. 63va> ut, si universitas captivorum in redemptorem suum crederet, <P9629, f. 37v> nullum diaboli vincula[u] retinerent, quoniam, sicut apostolus ait: Ubi

---

110 [o] *am Rande* Indigne accipiunt non iuste sed usu tantum habent *VD38* | [p] *am Rande* Indigne accipient nin iuste se et lusu tantum portant *VD38* | [q] nomen usurpent *korr. aus* nomen *N442* **111** [r] evagelio *BII13* | [s] *am Rande* Iusta vera *VD38* **114** [t] negare *I83; VD38; Bcan4; P102; BII13* | [u] non *fehlt S105* | [v] potest evangelista dicente quod verbum caro factum est et habitavit in nobis ita negari non potest *korr. aus* potest *E97* **116** [w] negari *korr. aus* negare *O93; Bcan4* | [x] potest *korr. aus* potest evangelista dicente *Bcan4* | [y] apostolo Paulo] paulo apostolo *SG670* **119** [z] potest *I83; Bcan4; S105;* posset *korr. aus* potest *SG670* | [a] qua *korr. aus* quia *P9629;* qui *I83; Bcan4;* quia *P102;* quia *korr. aus* qui *BII13* **120** [b] *am Rande* Parcere indulgere propitium id est placabilem se faceret *VD38* | [c] causa *SG670; S105* **121** [d] hominumque] hominumque carnem *SG670; S105* | [e] Quae *V630* **122** [f] rationem *O93; Bcan4* | [g] veritatem *korr. aus* veritatis *S105* | [h] mediatoris *korr. aus* midiatoris *N442* | [i] impleret *korr. aus* implere *P9629* **123** [j] *am Rande* In substantia divinitatis *VD38* | [k] particeps *korr. aus* partipeps *SG670* **124** [l] mortis vinculum] mora sui oculum *O93; P9629; N442; I83; Bcan4* | [m] aculeus *V630; E97;* piaculum *VD38; P102; BII13* **125** [n] prȩvaricatione *korr. aus* predicatione *V630* | [o] *am Rande* Transgressione Assumptione *VD38* | [p] contractus *V630; E97* **126** [q] *am Rande* Purgaretur disrumpetur *VD38* | [r] solveret *Bcan4* | [s] iustis *I83; Bcan4;* iusti *fehlt P102* **127** [t] dives *fehlt S105* **130** [u] vinculo *P102*

abundavit peccatum, superabundavit et[v] gratia. Et[w] cum sub peccati praeiudicio nati potestatem acceperint[x] ad iustitiam[y] <BII13, f. 110vb> renascendi, validius[z] [a] factum[b] est donum[c] libertatis quam debitum servitutis[d]. Quam itaque[e] sibi in huius sacramenti[f] praesidio[g] spem relinquunt[h], qui in salvatore <I83, f. 132vb> nostro negant humani corporis veritatem? Dicant, quo[i] [j] sacrificio[k] reconciliati, dicant, quo[l] sanguine sunt redempti. <SG670, p. 264a> Quis est, ut apostolus ait, qui tradidit[m] semetipsum pro[n] nobis oblationem et hostiam[o] deo in odorem <VD38, f. 125vb> suavitatis[p]? Aut quod[q] umquam[r] sacrificium[s] sacratius[t] fuit quam, quod verus[u] et aeternus[v] pontifex altari crucis per immolationem suae carnis imposuit[w]? In conspectu domini pretiosa iustorum mors[x] [y] fuit, nullius[z] tamen insontis[a] occisio redemptio fuit mundi. Acceperunt iusti, non dederunt coronas. De fortitudine[b] fidelium exempla nata sunt patientiae, non dona iustitiae, singulares quippe in singulis mortes fuerunt, nec alterius[c] quisquam[d] debitum suo[e] fine persolvit, cum filius hominis unus[f] dominus[g] noster[h] Iesus

---

131 [v] et *fehlt V630; I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105* | [w] E *VD38* **133** [x] acceperint *korr. aus* acceperit *P9629* | [y] iusti *BII13* **134** [z] *am Rande* Nota *I83; am Rande* hoc est tanta pretium fuit *VD38* | [a] alidius *VD38* | [b] factum *korr. aus* factus *SG670;* factus *S105* | [c] pretium *SG670; S105* **135** [d] servitutis *korr. aus* servitis *BII13* | [e] utique *VD38; Bcan4* | [f] sacramento *I83* **136** [g] *am Rande* Et eius potentia *VD38* | [h] religunt *I83;* relinqunt *VD38; Bcan4; E97;* requirunt *SG670; S105* **138** [i] quo *korr. aus* qu *Bcan4* | [j] quo sacrificio] quos sacrifica *I83* | [k] sacrificio reconciliati *korr. aus* sacrificos conciliati *Bcan4* | [l] quos *I83;* quo *korr. aus* qu *Bcan4* **140** [m] tradit *I83* | [n] pro nobis *fehlt V630; P9629* **141** [o] *am Rande* hostia dicebatur oblacio quae offerebatur ad devincendos hostes id est inimicos *VD38* **142** [p] suavitatis] suavitatis est *VD38* | [q] quo *O93; I83; VD38; Bcan4;* quod *korr. aus* quo *N442* | [r] umquam] ut ita dicam quod *SG670; S105* | [s] sacrificium *korr aus* sacificium *N442* **143** [t] sacrius *VD38; P102; BII13;* sacrius *korr. aus* sacraus *Bcan4* | [u] verius *korr. aus* verus *Bcan4;* verius *P102* | [v] eternus *korr. aus* eternum *SG670;* aeternus *korr. aus* aetenus *BII13* **144** [w] imposuit] imposuit Licet *V630; E97* **145** [x] moros *korr. aus* mros *P9629* | [y] mors] mors semper *korr. aus* mors *SG670* **146** [z] nullus *BII13* | [a] *am Rande* Innocentis *VD38* **147** [b] fortitudine *korr. aus* fortitudi *BII13* **150** [c] alterius *korr. aus* alteri *P102* | [d] quisquam *korr. aus* quam *SG670* | [e] suo fine] suos fines *I83; Bcan4* **151** [f] unus] unus solus *E97* | [g] deus *S105* | [h] noster *korr. aus* nostri *BII13*

Christus, qui vere erat[i] agnus immaculatus[j], exstiterit[k], in quo omnes crucifixi[l], omnes mortui[m], omnes sepulti, <E97, f. 70vb> omnes sunt etiam[n] suscitati. De quibus ipse dicebat: Cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. Fides etenim iustificans impios et creans[o] iustos ad humanitatis retracta participium in illo acquirit salutem, <I83, f. 133ra> <N442, f. 61rb> in quo solus[p] homo se invenit innocentem, liberum habens per gratiam dei <BII13, f. 111ra> de eius potentia gloriari[q], qui contra hostem <SG670, p. 264b> humani generis <VD38, f. 126ra> in[r] carnis nostrae humilitate congressus his victoriam suam tribuit, in[s] quorum[t] corpore triumphavit. Licet[u] ergo in uno domino[v] nostro Iesu Christo vero dei[w] atque hominis filio <S105, f. 97v> verbi[x] et carnis una persona sit, quae[y] inseparabiliter[z] atque indivise[a] communes habeat[b] actiones[c], intellegendae[d] tamen sunt ipsorum operum qualitates[e], et sic verae fidei contemplatione[f] cernendum est, ad[g] [h] quae provehatur[i] humilitas[j] carnis, et ad quae[k] inclinetur[l] altitudo deitatis, quid sit, quod caro sine verbo non agit[m], et quid sit, quod verbum sine[n] carne[o] non efficit[p] [q]. Sine verbi enim potentia nec[r] conciperet

---

152 [i] erat *fehlt VD38; Bcan4* | [j] inmaculatus *korr. aus* maculatus *N442* | [k] extiterat *I83;* extiterit *korr. aus* extiterat *Bcan4* **153** [l] *am Rande* Subauditur electi *VD38* | [m] mortui] mortui et *E97* **154** [n] etiam *VD38* **157** [o] creans *korr. aus* creas *P9629* **159** [p] salus *I83* **161** [q] liberari, *interlinear* vel gloriari *E97;* gloriaris *P102* **163** [r] in carnis] humanis *Bcan4* **164** [s] in quorum] iniquorum *Bcan4* | [t] quo *korr. aus* quorum *VD38* **165** [u] *am Rande* Libertatem *VD38* [v] domino nostro *korr. aus* domino *N442* **166** [w] deo *VD38; P102; BII13* | [x] verbi *korr. aus* verbis *SG670; S105* **167** [y] quae] quaeve *korr. aus* quae *SG670* | [z] inseparabiliter] inseparabilis est *korr. aus* insepabilis est *VD38;* inseparabilis est *P102; BII13;* insebarabiliter *S105* **168** [a] indivisa *VD38; P102; BII13* | [b] habeat *fehlt I83; VD38; Bcan4; P102; BII13;* habet *SG670* | [c] actiones *fehlt VD38; P102; BII13;* acciones *korr. aus* accionis *S105* | [d] intellegendae] intelligenda et *I83; Bcan4* **169** [e] qualitatis *I83* **170** [f] *am Rande* Inspectione visu consideratione *VD38* | [g] *am Rande* Subauditur opera *VD38* | [h] ad quae] atque *I83* **171** [i] *am Rande* Exaltetur *VD38* | [j] humilitatis *Bcan4;* humilitas *korr. aus* hulitas *BII13* | [k] quam *V630* | [l] inclinatur *V630; S105* **173** [m] agit *korr. aus* ait *SG670* | [n] sine *korr. aus* sisne *P9629* | [o] caro *I83; Bcan4* **174** [p] *am Rande* Perficit *VD38* | [q] efficit *korr. aus* efficitur *V630;* efficitur *I83; Bcan4; P102* | [r] ne *P102*

virgo nec pareret[s], et[t] sine veritate carnis obvoluta[u] pannis <V630, f. 63vb> infantia non iaceret. Sine[v] verbi potentia non adorarent magi puerum stella indice[w] declaratum[x], sine veritate carnis non iuberetur transferri in Aegyptum[y] puerum[z] et[a] ab Herodis persecutione subduci[b] [c]. Sine verbi potentia non diceret[d] [e] vox patris[f] missa de caelo: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacuit[g], <I83, f. 133rb> ipsum audite, et sine veritate[h] carnis non protestaretur[i] Iohannes: Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata <VD38, f. 126rb> mundi. Sine verbi[j] potentia non[k] fieret redintegratio[l] debilium[m] et vivificatio mortuorum, et sine veritate carnis nec[n] cibus ieiuno[o] nec somnus esset necessarius <Bcan4, f. 100r> fatigato. Postremo <BII13, f. 111rb> sine verbi potentia non se dominus[p] patri[q] profiteretur[r] aequalem et sine veritate carnis[s] non idem diceret[t] patrem se esse maiorem, <SG670, p. 265a> cum catholica fides

---

175 [s] pareret *korr. aus* pareraret *P9629;* pararet *VD38* | [t] et sine veritate carnis obvoluta pannis infantia non iaceret *fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* | [u] abvoluta *P9629* **176** [v] Sine verbi potentia non adorarent magi puerum stella indice declaratum, sine veritate carnis non iuberetur transferri in Aegyptum puerum et ab Herodis persecutione subduci *fehlt SG670; S105* **178** [w] indice *korr. aus* in die *V630; P9629* | [x] declaratum] declaratum et *N442* **179** [y] egyptum *korr. aus* eyptum *BII13* | [z] puer *V630; P9629; E97* | [a] et *fehlt P102; BII13* **180** [b] *am Rande* Subtrahi *VD38* | [c] subdi *P102* **181** [d] fieret *P9629* | [e] diceret vox patris missa de caelo: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacuit, ipsum audite, et sine veritate carnis non protestaretur Iohannes: Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi. Sine verbi potentia non fieret] fieret vox patris missa de caelo: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite, et sine veritate carnis non protestaretur Iohannes: Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi. Sine verbi potentia non fieret *korr. aus* fieret *P9629* | [f] patri *BII13* **182** [g] complacui *O93; P9629; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105* **183** [h] veritate *korr. aus* cernis ure *P9629;* veritate *korr. aus* veritati *P102* **184** [i] *am Rande* Affirmaret testimonium perhiberet *VD38* **185** [j] verbi *korr. aus* vebi *BII13* **186** [k] non *korr. aus* no *N442* | [l] integratio *SG670; S105;* redintegratio *korr. aus* integratio *P102* | [m] *am Rande* Intelligimus *VD38* **187** [n] nec *korr. aus* ne *O93* | [o] ieiunio *korr. aus* ieiuno *Bcan4;* ieiunio *P102; BII13* **190** [p] dominus patri] patri dominus *I83; SG670; Bcan4; S105* | [q] patri profiteretur] profiteretur patri *VD38; P102; BII13* | [r] *am Rande* Tam magnum *VD38* **191** [s] carnis *korr. aus* canis *VD38* | [t] dicere *S105*

utrumque[u] suscipiat[v], utrumque defendat, <O93, f. 28rb> quae[w] [x] secundum confessionem beati Petri apostoli unum Christum[y] dei filium et hominem <E97, f. 71ra> credit[z] et verbum. Quamvis itaque in illo, ex quo in utero virginis verbum caro factum est, nihil umquam in utramque[a] [b] formam aliquid[c] divisionis[d] exstiterit et per omnia incrementa[e] corporea[f] unius personae[g] fuerint totius[h] temporis actiones[i]. Ea[j] ipsa namque[k], ut ita dicam, quae inseparabiliter facta sunt, nulla commixtione confundimus[l], sed quid cuius formae[m] sit, ex operum qualitate sentimus. Dicant ergo[n] <N442, f. 61va> isti hypocritae, qui[o] caecis[p] mentibus lumen volunt[q] recipere veritatis, <I83, f. 133va> in qua forma crucis ligno dominus maiestatis Christus affixus sit, quid[r] iacuerit <VD38, f. 126va> in sepulchro et revoluto[s] monumenti[t] lapide, quae[u] tertia die caro[v] surrexerit[w]. Et quia[x] post resurrectionem suam non credentes quosdam discipulos[y] arguebat et hesitationem[z] cunctantium[a] confutabat, cum diceret[b]: Palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis

---

193 [u] utriusque *O93; P9629* | [v] suscipiat *korr. aus* suscipiit *BII13* **194** [w] *am Rande* al. qui secundum *Bcan4* | [x] qui *V630; BII13* **195** [y] christi *SG670* **196** [z] credidit *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **198** [a] utraque *V630; I83; VD38; SG670; P102; BII13; S105; Bcan4;* utranque *korr. aus* utraque *E97* | [b] utramque formam] utraque forma *I83; VD38; SG670; P102; BII13; S105* | [c] alicuius *SG670; S105* | [d] divisionis *korr. aus* divisione is *SG670* **199** [e] *am Rande* Permiscemus *VD38* | [f] corporea] corpore ac *O93;* corporea ac *N442; VD38; P102; BII13* **200** [g] *am Rande* Nature substantie *VD38* | [h] totius *korr. aus* totus *VD38* | [i] actiones ea] actiones *korr. aus* actiones et *SG670* | [j] et *I83; VD38; Bcan4; P102; BII13; S105* **201** [k] namque] namque nos *korr. aus* namque, *am Rande* r *SG670* **202** [l] *am Rande* Permiscemus *VD38* **203** [m] forme *korr. aus* fome *S105* **204** [n] ego *BII13* | [o] que *V630* | [p] castis *SG670; S105;* cęci *Bcan4* **205** [q] nolunt *SG670; E97; S105* **207** [r] quod *O93;* qui *I83; VD38; Bcan4; P102; BII13; S105;* quis *korr. aus* qui *SG670* **208** [s] revoluto *korr. aus* revoloto *BII13* | [t] monumenti *korr. aus* monumento *P9629* | [u] quae *fehlt I83; SG670; Bcan4; S105* **209** [v] caro *fehlt SG670; S105* | [w] resurrexerit *korr. aus* resurrexit *V630;* resurrexerit *P9629; E97;* surrexit *I83; Bcan4; P102;* resurrexerit *korr. aus* resurrexit *SG670;* resurrexit *S105* | [x] quis *korr. aus* qui *SG670;* qui *P102; BII13; S105* **211** [y] discipulos *korr. aus* dispulos *VD38* | [z] hesitatione *O93;* exhitationem *P102* | [a] cunctantium, *interlinear* vel contantium *E97* **212** [b] diceret *korr. aus* dicere *BII13*

habere, et apostolo <SG670, p. 265b> Thomae: Infer[c] manum tuam in latus meum et vide manus meas et pedes, et noli esse incredulus, sed fidelis, qua[d] utique[e] <BII13, f. 111va> manifestatione[f] corporis[g] sui iam[h] hereticorum mendacia[i] destruentur[j], ut universa ecclesia Christi innovando[k] doctrinis hoc non[l] sibi dubitaret[m] credendum[n], quod apostoli susceperant[o] credendum[p].

Bcan4: VI

P102; BII13: VI[q] Quod ad spem vite aeternae perveniri[r] non possit nisi per mediatorem dei et hominum[s] hominem christum iesum

[H. 6] Ac si in[t] tanta[u] luce[v] veritatis tenebras suas heretica obturatio[w] [x] non relinquit[y], ostendant[z], unde sibi spem vitae polliceantur[a] aeternae, ad quam nisi per mediatorem dei et hominum[b] hominem Iesum[c] Christum non potest[d] perveniri[e]. Sicut enim ait beatus <V630, f. 64ra> Petrus apostolus[f]: Non est aliud[g] nomen datum hominibus sub caelo, in quo oporteat nos salvos fieri, nec[h] est redemptio captivitatis humanae, <I83, f. 133vb> nisi in sanguine eius, qui dedit <P9629, f. 38r> semetipsum redemptionem pro omnibus, <VD38, f. 126vb> et qui[i], sicut[j] praedicat apostolus Paulus[k]: Cum in forma dei esset non

---

214 [c] *am Rande* mitte *VD38* **216** [d] qua *korr. aus* quia *O93; E97;* quia *V630; N442; I83; VD38; Bcan4* | [e] utique] utique incredulus sed fidelis qua utique *BII13* **217** [f] manifestationem *VD38* | [g] corpori *P9629* | [h] etiam *E97* **218** [i] mendatio *Bcan4* | [j] destruentur *korr. aus* destruetur *O93;* destruuntur *korr. aus* destruentur *SG670;* destruebat *E97* **219** [k] innovanda *VD38; E97; P102; BII13; S105;* innovanda *korr. aus* innovando *Bcan4* | [l] non sibi] sibi non *SG670; S105* | [m] dubitaret] dubitaret esse *korr. aus* dubitaret *P9629;* dubitaret esse *SG670; S105* **220** [n] credendo *O93* | [o] susciperant *O93;* susciperent *I83; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105;* suscipirent *VD38* | [p] predicandum *korr. aus* credendum *VD38* **222** [q] V *BII13* | [r] pervenire *P102* **223** [s] hominum *fehlt BII13* **225** [t] in *fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* | [u] tantam *O93; V630; P9629; I83; E97* | [v] lucem *V630; P9629; E97* **226** [w] *am Rande* Dececatio mentis conclusio *VD38; interlinear* d *SG670* | [x] obscuratio *E97* | [y] relinquit *korr. aus* reliquit *P9629;* reliquit *SG670; S105* | [z] ostendant *korr. aus* ostendat *P9629* **227** [a] polliceantur *korr. aus* pollicentur *BII13* **228** [b] hominum *korr. aus* hominem *V630* | [c] iesu *I83* **229** [d] post *VD38* | [e] pervenire *I83; VD38; P102; BII13;* perveniri *korr. aus* pervenire *Bcan4* **230** [f] apostolus *fehlt P102* | [g] alium *VD38* **232** [h] non *SG670; S105* **235** [i] quia *SG670; S105* | [j] sicut] sicut a *O93* **236** [k] paulus *korr. aus* paulos *P102*

rapinam[l] [m] arbitratus[n] est[o] esse[p] se[q] aequalem deo[r], semetipsum exinanivit[s] formam[t] servi[u] accipiens, in similitudinem[v] hominum factus et habitu[w] inventus <SG670, p. 266a> ut homo. <S105, f. 98r> Humiliavit semetipsum factus oboediens patri usque ad mortem, mortem autem crucis, <E97, f. 71rb> propter quod et deus illum[x] exaltavit et donavit illi nomen[y] [z], quod est super omne[a] [b] nomen, ut in nomine Iesu omne[c] genu flectatur[d] caelestium, terrestrium[e] et infernorum, et omnis lingua confiteatur[f], quia dominus <BII13, f. 111vb> Iesus Christus in gloria est[g] dei patris. Cum ergo unus sit dominus Iesus Christus, sed[h] verae deitatis veraeque humanitatis in ipso[i] una prorsus[j] eademque persona sit, exaltationem[k] tamen, quia[l] illum, sicut[m] doctor gentium dicit, exaltavit deus[n] et donavit[o] illi nomen[p], quod[q] super omne[r] nomen[s] excellit[t] [u], ad eam intellegimus[v] pertinere[w] formam, quae ditanda[x] erat[y] tantae[z]

---

237 [l] *am Rande* christi non rapinam arbitratus est *VD38* | [m] rapina *N442; I83; Bcan4; BII13* | [n] arbitratus est *korr. aus* arbitratus *SG670* | [o] est *fehlt S105* | [p] esse se] esse se *korr. aus* esse *N442; Bcan4* | [q] se *fehlt O93; I83; SG670; S105* | [r] deo] deo sed *V630; N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105* **238** [s] exinavit *VD38* | [t] *am Rande* substantiam *VD38* | [u] servi *korr. aus* se *P9629* **239** [v] similitudine *P9629; N442; VD38; BII13* | [w] *am Rande* Specie *VD38* **243** [x] illum exaltavit] exaltavit illum *I83; SG670; Bcan4; S105* **244** [y] *am Rande* Ut esset deus et proprie filius *VD38* | [z] nomen quod est super omne nomen *korr. aus* nomen *SG670* | [a] omnem *P9629; Bcan4* | [b] omne nomen *kor. aus* omne *O93;* om *N442* **245** [c] *am Rande* Omnis creatura in conspectu eius humilietur *VD38* | [d] flectatur *korr. aus* flectetur *P9629* **246** [e] terrestium *S105* | [f] *am Rande* Credat *VD38* **248** [g] est *fehlt V630* **249** [h] et *V630; SG670; E97; S105* **250** [i] ipsa *SG670; S105* | [j] *am Rande* Certe *VD38* **251** [k] exaltatione *O93; P9629; N442; I83; SG670; Bcan4; S105* | [l] qua *korr. aus* quia *V630;* qua *P9629; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105* | [m] sicut *fehlt I83; VD38; Bcan4; P102; BII13;* ut *SG670; S105* **252** [n] deus] deus *korr. aus* deus et donavit deus *VD38* deus et donavit deus *P102; BII13* | [o] donavit] donavit deus et donavit *P102* | [p] nomen, quod super omne nomen *korr. aus* nomen *SG670* | [q] quod] quod est *V630; P9629; P102* **253** [r] omnem *P9629; Bcan4* | [s] nomen excellit] nomen *korr. aus* nomen excellit *V630* | [t] *am Rande* precellet *VD38* | [u] excellit] excellet *VD38; P102; BII13;* excellit et *korr. aus* excellit *SG670;* excellet *korr. aus* excellit *Bcan4* | [v] intellegentes *korr. aus* intellegimus *BII13* **254** [w] pertimere *SG670; S105* | [x] ditanti *Bcan4* | [y] erat *fehlt I83* | [z] tantę *korr. aus* tandę *P9629;* tantae *fehlt Bcan4*

glorificationis augmento[a]. In forma quippe dei aequalis <N442, f. 61vb> erat[b] filius[c] patri[d] et inter genitorem atque unigenitum nulla erat[e] in essentia discretio, <I83, f. 134ra> <VD38, f. 127ra> nulla in maiestate diversitas[f] nec[g] per[h] incarnationis mysterium aliquid decesserat[i] [j] verbo, quod[k] ei[l] patris munere redderetur. Forma autem <SG670, p. 266b> servi, per[m] quam[n] impassibilis[o] [p] deitas sacramentum magnae pietatis implevit, humana humilitas est, quae in gloria[q] divinae potestatis[r] evecta[s] est, in tanta unitate ab ipso <Bcan4, f. 100v> conceptu[t] virginis[u] deitate[v] et humanitate conserta[w], ut nec sine homine divina, nec sine deo ageretur[x] humana. Propter quod, sicut dominus maiestatis[y] dicitur[z] crucifixus, ita qui[a] ex[b] [c] sempiternitate[d] aequalis[e] [f] est deo, dicitur[g] exaltatus, quia[h] inseparabiliter[i] manente unitate personae unus atque idem est[j] et totus hominis filius propter[k] carnem et totus dei filius propter unam cum patre[l] deitatem[m]. Quicquid enim in tempore <BII13, f. 112ra> accepit

---

255 [a] augmento *korr. aus* augmentu *SG670;* augmenti *BII13* **256** [b] erit *O93; N442;* est *I83; SG670; Bcan4; S105* | [c] flius *VD38* | [d] patri *korr. aus* patris *SG670* **257** [e] erit *korr. aus* erat *O93;* erit *I83; SG670; Bcan4; E97* **259** [f] *am Rande* Divisio *VD38* | [g] nec per *korr. aus* nec *SG670* | [h] per *fehlt S105* **260** [i] *am Rande* Recesserat *VD38* | [j] discesserat *I83; Bcan4; S105;* decesserat *korr. aus* discesserat *SG670* | [k] quod ei] quae dei *Bcan4; P102* | [l] dei *I83; Bcan4; P102* **261** [m] per *fehlt VD38; P102; BII13* | [n] qua *VD38; P102* **262** [o] *am Rande* Que pati non potest *VD38* | [p] passibilis *BII13* **263** [q] gloriam *P102; BII13* **264** [r] potestatis *korr. aus* potestis *V630;* potestis *korr. aus* potestas *P9629;* pietatis *N442* | [s] evecta est] evecta *korr. aus* evecta est *SG670* **265** [t] concepta *I83;* conceptu *korr. aus* conceptus *SG670;* conceptus *S105* | [u] virginis] virginis in *SG670; S105* | [v] deitatis *V630;* deitatem *I83* **266** [w] conserta] conserta est *O93;* conserta est *korr. aus* conserta *P9629;* conservata est *SG670; S105* **267** [x] agerentur *korr. aus* ageretur *P9629;* agerentur *I83; SG670; Bcan4; E97; S105;* ageret *VD38; P102; BII13* **268** [y] maiestatis *korr. aus* maiestates *P102* | [z] dicitur *korr. aus* deus *Bcan4* | [a] qui ex] qua *I83;* qui et *korr. aus* qua *Bcan4* | [b] ex *fehlt I83; SG670; S105* | [c] ex sempiternitate] exemit pernitate *P9629* **269** [d] sempiternitate *korr. aus* sempnitate *V630;* empiternitate *VD38;* sempiternitate *korr. aus* empiternitate *P102* | [e] aequalis *korr. aus* aqualis *SG670* | [f] ęqualis est *korr. aus* ęqualis *Bcan4* | [g] dicitur *korr. aus* deus *Bcan4* **270** [h] Qui *VD38;* Qui *korr. aus* Quia *Bcan4* | [i] inseparabiliter *korr. aus* insepabiliter *VD38* **271** [j] est et *fehlt SG670; S105* | [k] pater *S105* **272** [l] patre] patre et *I83; Bcan4;* patre *korr. aus* patre cum *SG670;* patre cum *S105* | [m] deitate *Bcan4*

Christus, secundum hominem accepit, cui, quae non habuit, conferrentur[n] [o]. Nam secundum potentiam deitatis[p] indifferenter[q] [r] omnia, quae habet pater, etiam filius habet, et quae in forma servi a patre accepit, eadem in forma dei[s] etiam ipse donavit, <SG670, p. 267a> secundum <VD38, f. 127rb> enim[t] dei[u] formam ipse[v] et pater unum sunt. Secundum formam[w] enim[x] servi non venit facere voluntatem suam, <V630, f. 64rb> sed voluntatem eius, qui misit eum, <I83, f. 134rb> secundum formam dei, sicut pater <O93, f. 28va> habet vitam in semetipso, sic dedit et filio habere[y] vitam in semetipso. Secundum <E97, f. 71va> formam servi tristis est[z] anima eius usque ad mortem. Et idem ipse est, sicut apostolus praedicat, et dives et pauper: dives, quia[a] evangelista dicente: In principio erat verbum[b] et verbum erat apud deum et deus erat verbum, hoc erat in principio apud deum, omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso[c] factum est nihil, pauper vero, quia propter nos verbum[d] [e] caro[f] [g] factum est et habitavit[h] in nobis. Quae[i] autem est eius exinanitio[j], quae[k] vero[l] paupertas, nisi formae[m] servilis[n] acceptio, per quam verbi[o] maiestate[p] vel[q] [r] acta dispensatio[s] humanae redemptionis impleta est? Nam quia captivitatis nostrae resolvi[t] [u] originalia vincula

---

275 [n] *am Rande* Darentur tribuerentur *VD38* | [o] conferuntur *SG670; S105* **276** [p] deitatis *korr. aus* deitas *SG670;* deitas *S105* [q] *am Rande* Sine differentia *VD38* | [r] indeferenter *P9629;* indifferenter *korr. aus* indifferentur *SG670* **278** [s] dei *fehlt P102; BII13* **279** [t] enim *fehlt V630; I83; E97* | [u] deus *VD38* **280** [v] ipse et *korr. aus* ipse *P102* | [w] formam enim] enim formam *V630* | [x] enim *fehlt I83; SG670; Bcan4; S105* **285** [y] habere vitam] vitam habere *E97* **286** [z] est *korr. aus* es *P9629* **288** [a] quia *korr. aus* qui *P9629* **289** [b] vebum *N442* **291** [c] illo *I83; VD38* **292** [d] *am Rande* Deus homo factus est *VD38* | [e] verbum caro *korr. aus* verbum *N442; SG670* | [f] caro *fehlt O93; I83; S105* | [g] caro factum est] factum est caro *V630; P9629* **293** [h] habitabit *SG670* | [i] Qui *I83* **294** [j] *am Rande* Anullatio *VD38* | [k] quae vero] quaeve *V630* | [l] vero *korr. aus* vera *SG670;* vera *S105* | [m] formae servilis] forma servi *Bcan4* | [n] serservi *I83* **295** [o] verbum *SG670; S105* | [p] maiestatem *V630; P9629; E97;* maiestate *korr. aus* magestate *P102* | [q] *am Rande* Cooperta *VD38* | [r] vel acta] velata *I83; VD38; Bcan4; E97; P102; BII13;* velata *korr. aus* vel acta *SG670* **296** [s] dispensatione *korr. aus* dispensatio *SG670* **297** [t] *am Rande* Disrumpi *VD38* | [u] resolvi *korr. aus* resolvit *SG670;* resolvit *S105*

non poterant[v], <SG670, p. 267b> nisi exsisteret homo nostri[w] generis nostraeque naturae, quem[x] peccati praeiudicia[y] <VD38, f. 127va> non <BII13, f. 112rb> tenerent, et qui immaculato[z] sanguine suo[a] chirographum laetale[b] dilueret[c], sicut ab initio erat[d] divinitus[e] praeordinatum[f], ita est in plenitudine temporis perfectum[g], ut[h] [i] multis[j] modis[k] significata promissio in[l] diu exspectatum veniret[m] effectum[n], nec[o] posset[p] esse <S105, f. 98v> ambiguum, quod continuis[q] testificationibus[r] <I83, f. 134va> semper fuerat <N442, f. 62ra> nuntiatum. In magno[s] autem sacrilegio se versari hereticorum manifestat impietas, cum specie[t] deitatis honorandae[u] humanae carnis in Christo denegant veritatem, et religiose[v] existimant credi[w] [x], si dicatur in salvatore nostro verum non esse, quod salvat, cum ita[y] secundum promissionem[z] omnia[a] saecula percurrentem[b] mundus sit[c] deo[d] [e] in Christo, ut, nisi verbum dignaretur caro fieri, nulla posset caro salvari. Omne enim sacramentum fidei christianae magno, ut heretici[f] volunt, decoloratur[g]

---

298 [v] poterat *Bcan4* **299** [w] non *Bcan4* | [x] que *P9629;* quam *I83; Bcan4* **300** [y] *am Rande* Condempnationes *VD38* **301** [z] immaculata, *interlinear* o *SG670;* inmaculata *S105* | [a] suo] suo volo *VD38* **302** [b] etale *VD38* | [c] dilueret *korr. aus* delueret *P9629;* diluerent *I83; VD38; Bcan4;* diluerit *korr. aus* diluerunt *SG670;* diluerit *BII13;* diluerunt *S105* | [d] erant *Bcan4* **303** [e] divinitus *korr. aus* divinitas *P9629* | [f] praeordinatam *I83;* preparatum praeordinatum *VD38;* praeordinata *Bcan4;* praeordinatum *korr. aus* praeordinatus *P102* **304** [g] perfectum Prefigurata operis perfectionem id est nostram redemptionem *VD38* | [h] *am Rande* Cirografum dicitur manus scriptio | [i] ut] ut eum *korr. aus* ut *SG670;* et *Bcan4* | [j] multis *korr. aus* multi *P9629* | [k] *am Rande* Cirografum dicitur manusscriptio cirografum apellat originale peccatum *VD38* **305** [l] in diu] indui *I83* | [m] venire *Bcan4* | [n] *interlinear* oper *VD38* | [o] Non *I83; SG670; Bcan4; BII13;* ne *N442; VD38; P102* **306** [p] posse *I83* **307** [q] continuis *korr. aus* continui *P9629;* continuis *korr. aus* continuis assiduis *VD38* | [r] testificationibus *korr. aus* iustificationibus *V630* **308** [s] mago *S105* **310** [t] speciem *VD38; P102; BII13* | [u] honorando *VD38; P102; BII13* **311** [v] religiose *korr. aus* religio *P9629* **312** [w] *interlinear* vel scire *P9629* | [x] scire *SG670; S105* **313** [y] ita secundum *korr. aus* ita *N442* | [z] permissionem *O93; P9629; N442; I83; Bcan4* **314** [a] omnia saecula] omni sęculo *korr. aus* omnia sęcula *SG670* | [b] percurrente *SG670;* praecurrentem *S105* | [c] scit *VD38; BII13* | [d] domini *VD38;* deum *P102; BII13* | [e] deo] deo reconciliatus *korr. aus* deo *V630;* deo reconciliatus *E97* **317** [f] heretici *korr. aus* heretico *O93* | [g] decolloratur *korr. aus* decolatur *P9629*

obscuro[h], si lux veritatis sub mendacio <SG670, p. 268a> putatur latuisse fantasmatis. Non ergo <VD38, f. 127vb> quisquam sibi erubescendum existimet christianus de[i] nostri[j] in Christo corporis veritate, quia omnes apostoli apostolorumque discipuli et praeclari ecclesiarum quique[k] doctores, qui ad martyrii coronam vel ad confessionis meruerunt gloriam[l] pervenire, in huius fidei lumine splenduerunt consonis ubique sententiis intonantes[m], quod[n] in[o] domino Iesu Christo deitatis et carnis una sit confitenda[p] persona. <E97, f. 71vb> Qua[q] autem rationis similitudine, <BII13, f. 112va> qua divinorum voluminum[r] [s] portione heretica[t] impietas[u] aestimat adiuvari[v], <I83, f. 134vb> quae veritatem negat corporis Christi, cum hanc non lex testificari[w], non propheta[x] praecinere, non evangelia[y] docere, non ipse[z] destiterit Christus ostendere[a]? <Bcan4, f. 101r> Quaerat[b] <V630, f. 64va> per omnem[c] seriem[d] <P9629, f. 38v> scripturarum, quo[e] tenebras fugiant, non quo[f] [g] verum lumen obscurent, et per omnia saecula ita veritatem inveniunt coruscantem[h], ut magnum hoc[i] mirabile[j] sacramentum ab initio videant creditum, quod est in fine completum. De quo[k] [l], cum[m] sanctarum[n] litterarum nulla pars[o] sileat[p], sufficit[q] <VD38, f. 128ra> quaedam

---

318 [h] *am Rande* Mortiferum *VD38* **321** [i] dei *P9629* | [j] nostri *korr. aus* nostro *S105* **323** [k] quique *korr. aus* quinque *SG670;* quicque *Bcan4* **324** [l] gloria *S105* **326** [m] *am Rande* Exornantes *VD38* | [n] quod in *korr. aus* quod *SG670* | [o] in *fehlt S105* **327** [p] confitenda *korr. aus* consistenda *SG670;* confitendo *Bcan4;* consistenda *S105* **328** [q] Qui *korr. aus* Qua *Bcan4;* Qui *P102; S105* **329** [r] *am Rande* Absconditum fuisse *VD38* | [s] voluminum *korr. aus* volominum *P102* | [t] heretica] heretica se *korr. aus* heretica *SG670* **330** [u] impietas] impietas se *korr. aus* impietas *V630;* impietas se *E97* | [v] adiuvari *korr. aus* adiurari *P9629* **332** [w] *am Rande* Concordantibus *VD38* | [x] prophetę *SG670; S105* [y] evangelista *I83; Bcan4* **333** [z] ipsa *I83; Bcan4; S105;* ipse *korr. aus* ipsa *S105* | [a] ostenderet *Bcan4; S105* **334** [b] Quaerant *V630; E97; S105;* Quaerat] Querant ergo *korr. aus* Querat *SG670* **335** [c] omne *S105* | [d] *am Rande* Ordinem dispositionem *VD38* | [e] quorum *VD38; P102; BII13* **336** [f] quorum *P9629; P102; BII13* | [g] quo verum] quorum *I83; VD38; Bcan4; P102; BII13* **338** [h] *am Rande* Splendentem *VD38* | [i] hoc] hoc et *korr. aus* hoc *SG670* | [j] mirabiles *P9629* **340** [k] quo *korr. aus* qua *S105* | [l] quo cum] quo autem *korr. aus* quo *SG670* | [m] cum *fehlt S105* | [n] sanctarum *korr. aus* sanctorum *V630* **341** [o] pars *korr. aus* pras *P9629* | [p] liceat *Bcan4* | [q] suffucit *S105*

consona[r] veritatis[s] signa posuisse, quibus diligentia fidei in splendidissimam[t] latitudinem[u] dirigatur et sincera intellegentia[v] luce[w] prospiciat[x] [y], quod in filio dei, qui[z] se[a] insensibiliter[b] [c] filium hominis et hominem profitetur, non sit christianis[d] erubescendum, sed constantissime[e] gloriandum, quoniam, sicut ait beatus[f] apostolus: Magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum[g] est[h] in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis[i], praedicatum est[j] gentibus, creditum est[k] in hoc mundo, assumptum[l] est in gloria.

P9629: De ordinationibus

Bcan4: VII

P102; BII13: VII[m] De ordinibus ecclesiasticis

[H. 7] De[n] episcoporum vero et presbyterorum diaconorumque[o] et sequentium clericorum ordinationibus sanctos apostolos <SG670, p. 269a> et successores[p] eorum ac praecipue Anacletum et <I83, f. 135ra> postea[q] <BII13, f. 112vb> alios sufficienter statuisse cognoscimus. Et[r] idcirco non est necesse nos replicare[s], nisi quod illi[t] non[u] statuerunt[v].

I83; Bcan4: De ordinatione

342 [r] *am Rande* Clamore adnuntiantes *VD38* | [s] veritati *VD38; P102; BII13* **343** [t] splendissimam *V630* | [u] latitudine *P9629* **344** [v] diligentia *VD38;* intelligentię *E97;* intellegentia *korr. aus* intellentia *BII13* | [w] lucem *SG670; S105* | [x] *am Rande* Predicere hoc est veritate sepius *VD38* | [y] prospiciat *korr. aus* prospicit *BII13* **345** [z] qui *korr. aus* qui et | [a] se *fehlt VD38* | [b] *interlinear* incessabiliter *VD38; am Rande* incessabiliter *S105* | [c] incessabiliter *korr. aus* insensibiliter *V630; SG670;* insensabiliter *P9629;* sensibiliter *VD38; P102; BII13;* incessabiliter *E97* **346** [d] christianus *BII13* **347** [e] *am Rande* Cessaverit *VD38* **348** [f] beatissimus *E97* **349** [g] manifestatum *korr. aus* manifestum *S105* [h] est in carne iustificatum est *korr. aus* est *V630* **350** [i] angelus *VD38* | [j] est *fehlt S105* **351** [k] est *fehlt I83; SG670; Bcan4; S105* [l] assumptus *VD38; S105;* assumptum *korr. aus* assumptus *P102* **354** [m] VI *BII13* **355** [n] *am Rande drei Punkte N442* **356** [o] diaconorumque *korr. aus* diacorumque *BII13* **358** [p] sucessores *korr. aus* succescores *SG670* **359** [q] praeterea *V630; E97;* preterea *korr. aus* pretere *P9629* **360** [r] Et *fehlt Bcan4* **361** [s] replicare *korr. aus* republicare *SG670* | [t] ille *VD38* | [u] non *fehlt E97* | [v] statuerunt *korr. aus* stauerint *P102*

357 ordinationibus] ordinibus PG_2 **360** nos] vos PG_2

Illud[w] tamen nos statuentes vobis et omnibus servare mandamus,

V630: Quomodo debent ascendere ad ordines ecclesiasticos qui ordinari merentur

ut[x] ad[y] ordines ecclesiasticos sic[z] ascendant[a] in ecclesia[b], <N442, f. 62rb> qui ordinari merentur, id est, si quis episcopus esse meretur, sit <VD38, f. 128rb> primo[c] ostiarius, deinde[d] lector, postea[e] exorcista, inde sacretur accolitus, demum[f] [g] vero subdiaconus[h], deinde diaconus et postea presbyter, et[i] exinde, si meretur[j], episcopus[k] ordinetur. Et[l] regiones, sicut in hac urbe fecimus[m], per singulas urbes, quae populosae fuerint, diaconibus[n] dividentur[o].

Et quaecumque difficiles[p] quaestiones[q] per singulas provincias exortae fuerint, semper ad sedem <S105, f. 99r> apostolicam referantur[r].

Bene[s] [t] vale, frater, et ora pro nobis.

---

363 [w] *am Rande* Nota *V630* **367** [x] ut ad *korr. aus* ut *BII13* | [y] ad *fehlt SG670* | [z] hi *S105* | [a] ascendant *korr. aus* ascendunt *S105* **368** [b] ęcclesiam *korr. aus* ęcclesia *Bcan4* **370** [c] prime *P9629* | [d] deinde *korr. aus* dein *SG670* | [e] praeterea *V630; P9629; E97* **371** [f] Demum *korr. aus* Dem *Bcan4;* demum] de numero *S105* | [g] demum vero] Dein vero *korr. aus* De numero *SG670* **372** [h] subdiaconus *korr. aus* subdiaconos *P9629* | [i] et *fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **373** [j] mereretur *Bcan4* | [k] episcopus ordinetur *korr. aus* episcopus *V630* | [l] *am Rande drei Punkte N442; am Rande* Nota Diaconos Regionarios *SG670* **374** [m] facimus *korr. aus* fecimus, *am Rande* R *P9629;* facimus *I83; SG670; Bcan4; S105* **375** [n] diaconibus *korr. aus* diaconus *V630* | [o] dividantur *N442; I83; SG670; Bcan4; E97; BII13; S105* **376** [p] difficile *Bcan4* | [q] questione *S105* **378** [r] referantur Bene vale frater et ora pro nobis *korr. aus* referantur *V630* **379** [s] Bene *fehlt Bcan4* | [t] Bene vale, frater, et ora pro nobis *fehlt BII13*

363–373 Illud…ordinetur] sec. vit. Gai. c. 2. in libr. pontif. **373–375** Et…dividentur] l. c. c. 3. Cf. Fab. 2. **376–378** Et…referantur] sec. Innoc. I. ep. ad Vict. Rothom. c. 3. (H. no. 7.) aut Ben. II. 381. III. 109. Cf. Anacl. 17, 34, Zeph. 6, Iul. 5, Vigil. 7, Pelag. II. ep. 1.

---

363 tamen] *fehlt* DG_7 | nos] nunc PG_2 | servare] observare PG_2 **367** ad] *fehlt* PG_2 | sic] hi RC_1 | ascendant] accedant CT_2; DG_7 **370** lector] lector et PG_2 | postea] preterea CT_2; DG_7 **371** demum] deinde RC_1; PG_2 **372** et[2]] *fehlt* RC_1; PG_2; DG_7 **375** fuerint] sunt AL_2 | dividentur] dividantur PG_2 **376** quaecumque] Sicut a patribus nostris institutum est, sic quo a que et nos fieri decrevimus, scilicet ut quęcumque PG_3

<O93, f. 28vb> Data Kal. Mart[u]. Diocletiano[v] IIII[w] et Constantio[x] II vv. cc[y]. conss. EXPLICIT[z].

O93, f. 28vb; V630, f. 64va; N442, f. 62rb; I83, f. 135ra; VD38, f. 128rb; SG670, p. 269a; P9629, f. 38v; Bcan4, f. 101r; E97, f. 71rb; P102; BII13, f. 112vb; S105, f. 99r

---

380 [u] martias *korr. aus* martiis *BII13* | [v] dioclitiano *Bcan4; BII13; S105* | [w] uu *P9629;* IIII *fehlt N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **381** [x] constantino *SG670;* constantio *korr. aus* constantino *E97* | [y] claris *SG670* | [z] EXPLICIT *fehlt V630; P9629; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105*

380–381 Data…conss] sec. vit. Gai c. 1.